

Huvudman

Grästorps kommun
kommun@grastorp.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Nya Centralskolan 4-9 i Grästorps kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Grästorps kommun att senast den **20 november 2024** vidta nedan angivna åtgärder avseende brister rörande elevers frånvaro, särskilt stöd samt förebyggande och åtgärdande arbete mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Grästorps kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Grästorps kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 8 november 2024 informera rektorn, lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser kring särskilt stöd och skyldigheten att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd samt skyldigheten att initiera en utredning utifrån anmälan om utredningsbehov från lärare. Informationsinsatsen ska även innefatta hur skolenheten säkerställer att all berörd personal delges resultatet av en utredning om särskilt stöd. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och på vilket sätt informationen förmedlats (2 kap. 34 § och 3 kap. 7 § skollagen).

2. Se till att rektorn tillsammans med lärare identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots att de har fått extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Huvudmannen ska inkomma med denna dokumentation i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 8 november 2024 (3 kap. 7 § skollagen).
3. Se till att rektorn, eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till, för varje elev som identifieras i samband med åtgärden ovan samt för varje elev som därutöver anmäls kan vara i behov av särskilt stöd, skyndsamt startar en utredning om respektive elevs eventuella behov av särskilt stöd. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som har inkommit från den 20 juni till 8 november 2024 samt vilket datum utredning har startat för respektive elev. Rektorn ska även se till att starta en utredning för varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommit före den 20 juni 2024 men som ännu inte har utretts. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
4. Se till att rektorn, eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till, efter varje utredning om särskilt stöd fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska, för varje utredning enligt två och tre ovan och som avslutas före den 8 november 2024, dokumentera vilket beslut som fattades. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).
5. Se till att de elever där åtgärdsprogram upprättats utan en föregående utredning skyndsamt får sina stödbehov utredda. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte uppenbart är obehövt. Rektorn, eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till, ska efter varje sådan utredning fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera vilket beslut som fattades. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av åtgärder (3 kap. 7 § och 3 kap. 9 § skollagen).
6. Se till att det av samtliga åtgärdsprogram framgår när uppföljning respektive utvärdering av åtgärdsprogrammet ska ske samt vem som är ansvarig för uppföljning respektive utvärdering av åtgärdsprogrammet (3 kap. 9 § skollagen).

Arbete mot kränkande behandling

1. Se till att all skolans personal, senast den 8 november 2024, informeras om att var och en som verkar inom utbildningen aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling samt om att en anmälan till rektor ska göras varje gång en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och på vilket sätt informationen förmedlats (1 kap. 5 § andra stycket, 2 kap. 34 §, 5 kap 6 § och 6 kap. 10 § skollagen).
2. Se till att alla lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Detta innebär även att all personal ska motverka kränkande behandling av elever genom att agera om en elev utsätts för kränkande behandling (5 kap. 6 § och 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).
3. Se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Aktuell plan mot kränkande behandling ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av åtgärder (6 kap. 8 § skollagen).

Frånvaro

1. För varje elev med upprepad eller längre frånvaro ska rektorn se till att det skyndsamt startas en utredning om orsakerna till frånvaron (och vid behov även en utredning om särskilt stöd). Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera när utredningar startats och slutförts för respektive elev under perioden den 20 juni 2024 till 8 november 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av åtgärder (7 kap. 19 a § skollagen).
2. Se till att det, för var och en av de elever som har en upprepad eller längre frånvaro, vidtas åtgärder som bedöms nödvändiga för att eleverna ska öka sin närvaro och fullgöra sin skolgång. Åtgärderna ska ha sin utgångspunkt i den utredning om frånvaro (och vid behov en utredning om särskilt stöd) som genomförts. Huvudmannen ska redogöra för vilka åtgärder som vidtagits för respektive elev i samband med huvudmannens redovisning av åtgärder (7 kap. 19 a § skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser arbete med ordningsregler, samt huruvida vårdnadshavare underrättas samma dag vid ogiltig frånvaro.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:3339) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren år 2024 inlett en tillsyn av Nya Centralskolan i Grästorps kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Nya Centralskolan följer gällande bestämmelser om arbete med ordningsregler, särskilt stöd, frånvaro samt trygghet, innefattande arbete mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsbesök den 20-21 maj 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat plan mot kränkande behandling, ordningsregler, anmälningar om kränkande behandling, frånvaroutredningar och åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmäla behov av eventuellt särskilt stöd

Inför Skolinspektionens tillsyn begärdes en lista in över de elever och ämnen som eleverna inte nådde kunskapskriterierna höstterminen 2023 samt i vilka ämnen elever riskerar att inte nå kunskapskriterierna i vårterminen 2024. Vidare framgår av listan om eleverna har extra anpassningar, om elevernas behov av särskilt stöd är utrett samt resultat av utredning i form av beslut om åtgärdsprogram. Av listan

framgår att av skolans drygt 400 elever riskerar 111 elever att inte nå kunskapskriterierna i ett eller flera ämnen vårterminen 2024. 78 av dessa elever hade extra anpassningar och 14 elever hade särskilt stöd, 19 elever uppgavs varken ha extra anpassningar eller ha utretts för särskilt stöd. I flera fall har eleverna inte fått godkända betyg under höstterminen och under vårterminen riskerar de att inte nå kunskapskriterierna i samma ämne som de tidigare saknat betyg i.

Lärare uppger i intervju att det finns elever på skolan som de anser är i behov av särskilt stöd men som inte är anmälda för utredning om särskilt stöd. Lärarna uppger att det finns en rutin för att lyfta elevens behov av utredning avseende särskilt stöd, men att rutinen inte fungerar. Rutinen anger att elever ska lyftas fram av sina lärare under möten med elevhälsan med ambitionen att hitta lösningar på grupp-nivå och att insatsen sen ska följas upp på möte tre veckor senare. Lärarna uppger att en orsak till att rutinen inte fungerar är att de pedagogiska kartläggningarna som ska göras inom ramen för utredningen avseende särskilt stöd är svåra att utföra och att de inte har förutsättningar i arbetslaget att utreda alla elever i behov av utredning. Lärarna uppger vidare att de tidigare inte fått stöd av elevhälsan i att göra utredningarna. Lärarna säger dock att det under senhösten 2023 börjat en ny specialpedagog på skolenheten och att de nu får mer stöd och att rutinerna börjar bli tydligare. Specialpedagogen instämmer i intervju i lärarnas uppgifter och uppger att hen försöker komma i kapp och genomföra de utredningar som behöver göras, men att avsaknaden av fungerande rutiner försvårar arbetet. Parallellt har specialpedagogen därför inlett arbetet med att ta fram egna rutiner för stödarbetet på skolan.

I intervju med elevhälsan framkommer vidare att även de anser att skolans rutin för utredning om särskilt stöd inte fungerar ändamålsenligt. Elevhälsans representanter säger att skolans beslutade rutin är otydlig och att varken lärarnas eller elevhälsans roll i stödarbetet är tydliggjord. Elevhälsans representanter säger att lärarnas och elevhälsans ansvarsområden vad gäller utredning och tillhandahållande av särskilt stöd behöver förtydligas. Elevhälsan uppger att olika förväntningar från lärare och elevhälsa kan resultera i att "inget händer" och att lärarna därför slutar att lyfta elevärenden till elevhälsan. Med anledning av detta finns det enligt elevhälsan elever på skolan i behov av utredning om särskilt stöd men där processen inte inlemts.

Även rektor uppger i intervju att rutin för anmälan om utredning av särskilt stöd inte "sitter på plats" och att det inte är tydligt vad läraren ska göra när extra anpassningar inte bedöms fungera. Rektor säger att detta beror på bland annat personalomsättning och tidigare avsaknad av specialpedagog.

Utredning avseende särskilt stöd

Av listan över elever och ämnen som eleverna inte nådde kunskapskriterierna i under höstterminen 2023 samt i vilka ämnen elever riskerar att inte nå kunskapskriterierna i under vårterminen 2024 framgår även om eleven har åtgärdsprogram och om utredning genomförs innan detta upprättades. Av listan framgår att 14 elever på skolan har åtgärdsprogram, samt att sex av dessa åtgärdsprogram har upprät-

tats utan att en utredning dessförinnan genomförts. Representanter från elevhälsan bekräftar att åtgärdsprogram upprättats utan att en utredning först har genomförts. Elevhälsan uppger att dessa åtgärdsprogram upprättades innan den nuvarande specialpedagogen tillträdde sin tjänst och att stödet kommer att omprövas framöver. Rektor uppger i intervju att i de fall åtgärdsprogram har beslutats utan skriftlig utredning har det genomförts en utredning som inte har dokumenterats, vilket beror på att skolan först detta läsår fått tillgång till en specialpedagog.

Vid Skolinspektionens granskning av de åtgärdsprogram som upprättats utan föregående dokumenterad skriftlig utredning framgår att samtliga dessa åtgärdsprogram innebär beslut om anpassad studiegång. Representanter för elevhälsan uppger i intervju att anpassad studiegång kan ges för att elever och vårdnadshavare "önskar det". Rektor bekräftar i intervju att anpassad studiegång tidigare beslutats för elever slentrianmässigt, samt att skriftliga utredningar saknas för de aktuella åtgärdsprogram som finns på skolan där anpassad studiegång är den beslutade åtgärden.

Åtgärdsprogrammets uppföljning och utvärdering

I de åtgärdsprogram Skolinspektionen granskat anges när uppföljning och utvärdering ska ske, men inte vem som bär ansvaret för uppföljning respektive utvärdering.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta

att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap 9 § första och tredje stycket skollagen).

För en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (3 kap. 12 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att elever inte anmäls för utredning avseende särskilt stöd trots att lärarna bedömer att extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska nå kunskapskriterierna. Flertalet åtgärdsprogram har vidare beslutats utan en föregående utredning om elevens behov av stöd. Slutligen visar Skolinspektionens utredning att aktuella åtgärdsprogram inte anger vem ur personalen som är ansvarig för utvärdering respektive uppföljning. Skolinspektionen bedömer att detta utgör brister i skolans arbete med att anmäla, utreda och besluta om åtgärdsprogram.

Rektorn ansvarar för att en elevs stödbehov skyndsamt utreds. Syftet med utredningen är att skolan ska få ett tillräckligt underlag för att bedöma vilka åtgärder skolan behöver vidta för att tillgodose elevens rätt till stöd. En utredning är viktig för att säkerställa att de åtgärder som sätts in är adekvata för den enskilda elevens specifika och aktuella behov. Resultatet av utredningen ska, om eleven är i behov av särskilt stöd, ligga till grund för det åtgärdsprogram som skolan ska utarbeta för eleven. Om utredningen visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd ska det fattas överklagbara beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram.

Skolinspektionens utredning visar att det finns elever på Nya Centralskolan som inte anmälts eller utretts avseende behov av eventuellt särskilt stöd även om de, trots att extra anpassningar har gjorts, inte nått kunskapskriterierna och även innevarande termin riskerar att inte nå kunskapskriterierna. I flera fall har elever inte fått godkända betyg under höstterminen och under vårterminen riskerar de att inte nå kunskapskriterierna i samma ämne som de tidigare saknat betyg i.

Vidare framgår av utredningen att åtgärdsprogram i vissa fall har upprättats för elever utan föregående utredning. Att utredningar avseende särskilt stöd inte genomförs kan antas innebära att elevernas stödbehov inte fullt ut kartläggs eller konstateras, samt att eleverna kan ha gått miste om relevanta stödåtgärder. Att sådana utredningar inte genomförs skulle även kunna få till följd att det inte fattats

överklagbara beslut i de fall en elev bedöms inte vara i behov av särskilt stöd. Vidare innebär avsaknaden av dokumenterade utredningar att det, även om rektor uppger att så är fallet, inte går att utläsa att beslut om anpassad studiegång fattas endast när andra mindre ingripande åtgärder uttömts och det föreligger särskilda skäl. Åtgärden anpassad studiegång får endast sättas in när annat stöd för eleven inte kan tillgodose elevens behov. Med detta följer att möjligheten till anpassad studiegång måste användas med stor försiktighet och att ingreppet i elevens utbildning inte görs i en större omfattning än vad som krävs för att eleven ska ha förutsättningar att delta i skolarbetet (Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:334) om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram samt Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, sidan 33.)

Skolinspektionen konstaterar att det åligger rektor att se till att elever, som trots extra anpassningar, befaras inte komma att uppnå godkända betyg, skyndsamt får behovet av särskilt stöd utrett. Att elevens behov av särskilt stöd inte utreds samt att rektor beslutat om att upprätta åtgärdsprogram utan föregående dokumenterad utredning utgör brister i förhållanden till skollagen.

Vidare bedömer Skolinspektionen att de åtgärdsprogram som finns på skolan inte uppfyller författningarnas krav vad gäller uppföljning och utvärdering då det inte framgår vem som ansvarar för uppföljning respektive utvärdering.

Förebyggande och åtgärdande arbete mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Personalens agerande vid kränkande behandling

Elever från skolans samtliga årskurser uppger i intervju att skolan har ett mycket omfattande problem med kränkande språkbruk. Eleverna uppger att språkbruket är allmänt, och ofta, förekommande. Eleverna uppger att vanligast förekommande är rasistiska, anti-semitiska och homofoba utspel, samt yttranden gällande könsord och utseenden. Detta även i de yngre åldrarna. Eleverna säger att lärarna i varierande grad reagerar vid sådant språkbruk, där mellanstadieeleverna i högre grad anser att lärarna reagerar. Eleverna i högstadiet uppger att det kränkande språkbruket är normaliserat och att det kan förekomma kränkande språkbruk i klassrummet utan att lärarna reagerar, trots att de hör. Lärarna instämmer i intervju att språkbruket på skolan är mycket problematiskt och säger att redan i mellanstadiet är rasistiska utspel vanligt och normaliserat. Vidare uppger lärarna att det är olika från klass till klass hur och om lärarna arbetar med språkbruket. Detta trots att det finns en gemensam hållning kring att man som lärare ska reagera när man hör ett kränkande språkbruk.

I intervju med elevhälsan uppger även elevhälsans representanter att det förekommer att de vuxna på skolan inte reagerar när de hör kränkande språkbruk. Elevhälsans representanter uppger vidare att trots att alla på skolan är överens om att språkbruket är mycket problematiskt så görs inte något gemensamt skolövergri-

pande arbete på skolan för att förbättra detta. Elevhälsopersonalen uppger att anledningen till att de vuxna på skolan inte agerar kan vara att de vill vårda relationen till eleverna och inte vara den som säger ifrån när inte andra vuxna gör det.

På fråga om vad som händer vid en fysisk kränkning svarar några elever att vissa lärare reagerar men inte alla lärare gör det. Några andra elever svarar att fysisk mobbning inte förekommer på skolan. Lärarna uppger i intervju att lärare agerar vid fysiska kränkningar men säger att elever inte alltid uppfattar att så sker, exempelvis när lärare talar enskilt med en elev.

Anmälan om kränkande behandling till rektor

På fråga till lärarna om de anmäler alla kränkningar svarar lärarna nej. Anledningen till detta anger lärarna är att de kan åtgärda vissa kränkningar direkt eller att lärarna har olika syn på vad som är en kränkning. Lärarna beskriver även det digitala systemet för anmälningar som trögt. Lärarna säger att de anser att de inte är samspelta i hur de ska arbeta med kränkningar och att arbetet därför inte fungerar så bra. Lärarna uppger att de är bättre på att rapportera fysiska kränkningar, men att det finns ett mörkertal när det gäller verbala kränkningar.

Även elevhälsopersonalen delar bilden av att skolans personal inte anmäler och utreder alla kränkningar. Elevhälsans representanter säger att lärare berättar om händelser på gemensamma möten som lärarna uppger att de inte har anmält. Vidare uppger personalen ur elevhälsan att lärarna ger uttryck för att inte ha tid att arbeta med kränkningsärenden, då dessa trots uteblivna anmälningar är många till antalet samt att det är otydligt vem som har vilket ansvar i processen. Resultatet av detta blir att anmälningar inte alltid görs, samt att de anmälningar som görs inte alltid resulterar i åtgärder och uppföljning som säkerställer att kränkningarna upphör. Rektor uppger i intervju att hen inte heller tror att alla kränkningar anmäls, och att vissa i personalen är bättre på att anmäla än andra. Rektor uppger att nu anmäls och utreds kränkningar i större utsträckning än tidigare.

Planen för att förebygga kränkande behandling

Den plan som upprättas årligen för att förebygga kränkande behandling, på skolan kallad "Plan för att motverka kränkande behandling, trakasserier och diskriminering, samt främja trygghet och trivsel", saknar en redogörelse av föregående års insatsers resultat för att förebygga kränkande behandling och det framgår inte hur föregående års åtgärder har genomförts. Planen innehåller däremot en redogörelse för planerade åtgärder för läsåret 2023/24. Rektor uppger i intervju att trygghetsteamet på skolan, bestående av lärare och representanter ur elevhälsan, utvärderat föregående års insatser, men att de inte dokumenterat denna i planen.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § andra stycket skollagen).

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § skollagen).

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § första stycket skollagen).

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 8 § skollagen).

Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad (2 § förordning [2016:1011] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan brister i sitt arbete med att motverka kränkande behandling, då inte alla som arbetar i skolan alltid agerar då en elev utsätts för kränkande behandling och inte anmäler alla kränkningar till rektor.

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolan har ett omfattande problem med kränkande språkbruk samt att sådant språkbruk normaliserats av både elever och personal, som inte alltid reagerar eller agerar vid kränkande behandling. Skolans personal uppger att personalen inte alltid anmäler händelser där en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling till rektor. Alla elever har rätt att lära i en trygg miljö. All personal på skolan har således en skyldighet att aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Att det kränkande språkbruket och övriga kränkningar normaliserats inte bara hos eleverna, utan även hos skolans lärare som inte agerar vid kränkande behandling utgör en brist i detta avseende.

När det gäller insatser för att motverka kränkande behandling framgår av utredningen att lärarna anmäler kränkningar till rektorn, men att inte alla kränkningar anmäls. Att inte samtliga fall där en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäls innebär att huvudmannen inte uppfyller författningarnas krav avseende åtgärder mot kränkande behandling. Det innebär också de ansvariga på skolan får sämre förutsättningar att åtgärda de situationer där elever blivit utsatta för eventuell kränkande behandling. Det skapar därtill sämre förutsättningar att bedriva ett förebyggande arbete för en trygg miljö då skolan saknar ett komplett underlag över omfattningen och karaktären på samtliga fall av situationer där elever blivit utsatta för kränkande behandling. Detta är tydligt på Nya Centralskolan då det är de verbala kränkningarna som inte alltid anmäls, samtidigt som det kränkande språkbruket beskrivs som ett stort problem för elevernas trygghet.

Skolinspektionens utredning visar slutligen att skolans plan för att förebygga kränkande behandling saknar en redogörelse för föregående års åtgärder och dess resultat. Skolinspektionen bedömer således att Grästorps kommun inte upprättat en plan för att förebygga kränkande behandling i enlighet med gällande författningar. Att föregående års åtgärder för att förebygga kränkningar utvärderas av personal och elever, samt dokumenteras är en förutsättning för att framtida planers åtgärder korrekt ska spegla skolans förbättringsområden.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och elevhälsopersonal framkommer att skolan läsåret 2023/24 implementerat ett nytt frånvarosystem som vid varje lektionstillfälle digitalt loggar elevers närvaro. Vid ogiltig frånvaro skickas direkt ett sms till vårdnadshavare och om eleven går på mellanstadiet ringer mentor även hem till vårdnadshavare vid skoldagens slut. Vid månadsvisa avstämningar notifieras också skolans kurator samt mentor om en elevs frånvaro överskridit 15 procent, detta avser både giltig och ogiltig frånvaro. När en elevs frånvaro uppnått 15 procent eller mer ringer kurator hem till vårdnadshavare för att samtala om frånvaron och mentor blir sedan ansvarig för vidare utredning, beslutande och genomförande av åtgärder samt dokumentationen av detta.

Lärare och elevhälsopersonal framför vid intervjuer att systemet är ändamålsenligt för en god översyn av elevernas närvaro och för att komma till rätta med elevers frånvaro som beror på mindre omfattande problematik. Både lärarna och elevhälsan är däremot överens om att system och arbetssätt på skolan misslyckas med att fånga upp elever med upprepad eller längre frånvaro, innefattandes de elever som av personal beskrivs som så kallade hemmasittare. 97 elever med problematisk och/eller långvarig frånvaro återfinns i den av Skolinspektionen inhämtade lista över de elever som inte nådde kunskapskriterierna höstterminen 2023, samt riskerar att inte nå kunskapskriterierna vårterminen 2024 i ett eller flera ämnen. För 15 av dessa 97 elever har ingen utredning om särskilt stöd startats.

Lärare och elevhälsopersonal uppger i intervju att både kurator och mentor ringer hem till elevens vårdnadshavare efter att minst 15 procent frånvaro registrerats under en månad, men att inget händer efteråt. Vidare framkommer det att inga åtgärder vidtas vid fortsatt frånvaro, annat än nya telefonsamtal hem. Elevhälsopersonal uppger i intervju att av skolans system för att registrera och utreda frånvaro framgår att de, utöver samtal med vårdnadshavare, ska prata med elev och arbetslag om vilka konsekvenser frånvaron får. Enligt elevhälsan genomförs detta dock inte och "det händer inget". Elevhälsopersonal uppger att det också förekommer att det efter den systeminitierade anmälan om frånvaro inte händer något alls och att utredningen av frånvaron uteblir helt. Vidare uppger elevhälsopersonal att rektor ska skicka ut en påminnelse till lärarna när utredning inte har skett men att detta dröjer.

Lärarna uppger i intervju att djupare utredning samt beslut och genomförande av åtgärder avseende frånvaro uteblir på grund av tidsbrist. Lärare säger att skolans system för frånvaroregistrering loggar både ogiltig och giltig frånvaro och uppdaterar lärarna om elevernas frånvaro varje månad, vilket innebär att ett mycket stort antal utredningar som startas varje månad. Mycket tid går därför åt till administration av frånvaroutredningar och telefonsamtal till vårdnadshavare, i fall där utredning egentligen inte behövs för att eleven har varit hos tandläkare ett par gånger, varit magsjuk eller varit på semester. För att kunna lägga tid och energi på de elever med problematisk frånvaro önskar därför lärarna en möjlighet att sålla bort de elever där de bedömer att frånvaron är oproblematiserad ur systemet.

Rektor uppger i intervju att skolan under läsåret tagit ett omtag gällande frånvaron på skolan och att hon har tilltro till systemet, men säger också att kortvarig och giltig frånvaro gör att skolans digitala system "svämmar över" och belastar lärarna i onödan. Rektor uppger att elevers frånvaro utreds och att åtgärder för att främja ökad skolnärvaro hos eleven vidtas, exempelvis i form av anpassad studiegång.

Rättslig reglering

En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (17 kap. 19 a § skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå

kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182 s. 56). Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevers vårdnadshavare underrättas samma dag vid ogiltig frånvaro. Grästorps kommun, så som huvudman för Nya Centralskolan uppfyller således författningarnas krav i detta avseende.

Utredningen visar däremot att det finns elever med upprepad eller längre frånvaro på skolan där frånvaron inte utretts alternativt utretts utan att åtgärder därefter vidtagits för att komma till rätta med elevens frånvaro. Att 97 elever med problematisk och/eller långvarig frånvaro återfinns på den ingivna listan över elever som inte nådde kunskapskriterierna höstterminen 2023 samt riskerar att inte nå kunskapskriterierna vårterminen 2024 i ett eller flera ämnen indikerar att frånvaron får betydelse för elevernas måluppfyllelse.

Både lärare och elevhälsan på skolan uppger att det förekommer att utredningsförfarandet vid frånvaro inte är ingående nog, eller kan utebli helt. Därtill säger personalen att mer omfattande åtgärder uteblir eller är svåra att hinna genomföra. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det finns brister i skolans arbete med att utreda och sätta in åtgärder för att motverka problematisk frånvaro. Därmed riskerar elever att gå miste om den utbildning som de har rätt till. Det är därför av yttersta vikt att skolenheten skyndsamt utreder elevers frånvaro och att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro utmynnar i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med frånvaron. Vad rektor uppgett om att frånvaro utreds och vissa åtgärder, exempelvis anpassad studiegång, vidtas ändrar inte Skolinspektionens bedömning i denna del.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Grästorps kommuns verksamhet vid Nya Centralskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd, arbete mot kränkande behandling samt utredning av frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Grästorps kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Skolans ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolans ordningsregler är väl kända av elever och personal. Lärare uppger i intervju att eleverna är delaktiga i ordningsreglernas utformning genom att reglerna går igenom och diskuteras under klassråd, där elevernas synpunkter tas vidare till elevrådet där rektor sitter med. Av intervjuer framgår även att reglerna beslutas av rektor och revideras årligen.

Rättslig reglering

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna (5 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens tillsyn framgår att skolans ordningsregler regelbundet följs upp, analyseras och beslutas av rektor i samverkan med elevrepresentation. Skolinspektionen bedömer att skolan innehar ett arbete för att säkerställa att arbetet med ordningsregler sker i enlighet med författningarnas krav. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Detta beslut har fattats av beslutsfattaren Tove Andersson efter föredragning av utredaren Karolina Fhager Adler. I ärendets slutliga handläggning har även undervisningsråd Kristina Svensson medverkat.